12.10.2026

ODPIS

II KK 209/23

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Bucoń

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 8 października 2026 r.
sprawy **Lidii Doroty Kochanowicz-Mańk**
oskarżonej z art. 231 § 1 i 2 k.k. w zb. z art. 23 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
kasacji wniesionej przez pełnomocnika Stowarzyszenia Sieć Obywatelska Watchdog Polska
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 26 września 2022 r., sygn. akt IX Ka 815/22,
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie i umarzającego postępowanie
z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt III K 555/20

p o s t a n o w i ł:

I. na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. pozostawić kasację bez rozpoznania;

II. obciążyć Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego;

III. zasądzić od Stowarzyszenia Sieć Obywatelska Watchdog Polska na rzecz Lidii Doroty Kochanowicz-Mańk kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z wyboru przed Sądem Najwyższym, tj. za sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na kasację.

UZASADNIENIE

W dniu 23 czerwca 2020 r. (data prezentaty Sądu) do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie wpłynął subsydiarny akt oskarżenia złożony przez pełnomocnika Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska", przeciwko Tadeuszowi Rydzykowi (Prezesowi Zarządu Fundacji Lux Veritatis), oraz Janowi Królowi i Lidii Dorocie Kochanowicz-Mańk (Członkom Zarządu Fundacji Lux Veritatis) którym zarzucono popełnienie czynu z art. 231 § 1 i 2 k.k. w zb. z art. 23 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, polegający na nieudostępnieniu informacji zgodnie z wnioskiem Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" z dnia 3 listopada 2016 r. na jego szkodę.

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie wyrokiem z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt III K 555/20:

I. uniewinnił oskarżonych Jana Króla i Tadeusza Rydzyka od popełnienia zarzuconych im czynów;

II. w ramach zarzutu aktu oskarżenia uznał oskarżoną Lidię Dorotę Kochanowicz- Mańk za winną tego, że w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w okresie od 26 maja 2017 r. do 18 czerwca 2020 r. w Warszawie wbrew ciążącemu na niej obowiązkowi nie udostępniła na wniosek Stowarzyszenia Sieć Obywatelska Watchdog Polska z dnia 3 listopada 2016 r. informacji publicznej objętej tiret drugim tj. informacji o wydatkach w ramach przedsięwzięć, w których Fundacja Lux Veritatis w Warszawie korzystała ze środków publicznych od 1 stycznia 2016 r. poprzez podanie kwoty wydatku, daty, strony wydatku i przedmiotu wydatku, który to czyn zakwalifikował z art. 23 ustawy z dnia 6 września 2001 o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2020.2176 t.j.) w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za czyn z art. 23 ustawy z dnia 6 września 2001 o dostępie do informacji publicznej skazał ją i wymierzył jej karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na mocy art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 1 roku próby;

IV. na mocy art. 71 § 1 k.k. obok kary pozbawienia wolności orzekł karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, przy określeniu wysokości jednej stawki dziennej na 30 złotych;

V. mocy art. 72 § 1 pkt 8 k.k. zobowiązał oskarżoną w okresie próby do udostępnienia informacji publicznej objętej wnioskiem Stowarzyszenia Sieć

Obywatelska Watchdog Polska z dnia 3 listopada 2016 r. w zakresie dotąd nieudostępnionym.

Wyrok zawierał również rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu (pkt VI, VII, VIII, IX).

Od powyższego wyroku apelację wnieśli prokurator, zaskarżając wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej wyłącznie oskarżonej Lidii Doroty Kochanowicz- Mańk, oraz sama oskarżona.

Po rozpoznaniu obu apelacji złożonych na korzyść, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 26 września 2022 r., sygn. akt IX Ka 815/22 zaskarżony wyrok uchylił i umorzył postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., obciążając kosztami procesu Skarb Państwa.

Kasację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska", który zaskarżając orzeczenie w całości „na niekorzyść wszystkich Oskarżonych, a to ze względu na treść jego sentencji, która, pomimo braku wyraźnego powołania art. 435 K.p.k., dotyczy wszystkich Oskarżonych i całości Wyroku Sadu Rejonowego.", zarzucił:

„inne niż wymienione w art. 439 K.p.k. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a to: art. 49 § 1 K.p.k. i art. 55 § 1 K.p.k. w związku z art. 23 Ustawy o dostępie do informacji publicznej (dalej: „U.d.i.p.") poprzez niezasadne przyjęcie, iż nieudostępnienie Oskarżycielowi Subsydiarnemu przez Oskarżoną, wbrew ciążącemu na niej w tym zakresie obowiązkowi, informacji publicznej na wniosek Oskarżyciela Subsydiarnego, nie narusza bezpośrednio dobra prawnego Oskarżyciela Subsydiarnego w postaci prawa do informacji, a w rezultacie niezasadne uznanie, że Oskarżyciel Subsydiarny nie jest pokrzywdzony działaniami Oskarżonej i nie był uprawniony do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, przez co w sprawie błędnie przyjęto brak skargi uprawnionego oskarżyciela, co z kolei doprowadziło do bezpodstawnego stwierdzenia wystąpienia w sprawie bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 K.p.k., co skutkowało wadliwym uchyleniem przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu Rejonowego w całości i umorzeniem postępowania, chociaż dobro prawne Oskarżyciela Subsydiarnego w postaci prawa do informacji zostało w wyniku działań Oskarżonej bezpośrednio naruszone, a więc Oskarżyciel Subsydiarny jest pokrzywdzonym w rozumieniu ustawy i był uprawniony do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.".

Podnosząc powyższy zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Zarządzeniem z dnia 14 grudnia 2022 r., sygn. akt IX WKK 83/22, Przewodniczący IX Wydziału Karnego-Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie, odmówił przyjęcia kasacji w części dotyczącej Tadeusza Rydzyka i Jana Króla jako niedopuszczalnej z mocy ustawy, przyjmując kasację skarżącego jedynie w części dotyczącej Lidii Doroty Kochanowicz-Mańk.

Postanowieniem z dnia 7 marca 2023 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II KZ 2/23, Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu zażalenia wniesionego przez pełnomocnika Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" na zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji, utrzymał to zarządzenie w mocy.

W pisemnych odpowiedziach na kasację prokurator oraz obrońca oskarżonej wnieśli o pozostawienie kasacji bez rozpoznania, przy czym obrońca alternatywnie także o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej bądź uchylenie wyroku i uniewinnienie oskarżonej. Obrońca oskarżonej wniósł także o zasądzenie od oskarżyciela subsydiarnego na rzecz oskarżonej kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja została pozostawiona bez rozpoznania, albowiem wniesiona została przez nieuprawniony podmiot.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż w toku postępowania kasacyjnego z urzędu bada się, czy zostały spełnione wszystkie przesłanki umożliwiające merytoryczne rozpoznanie kasacji, w szczególności zaś, czy została ona wniesiona przez podmiot posiadający stosowne uprawnienie procesowe. W przypadku stwierdzenia braku takiego uprawnienia skarga kasacyjna podlega pozostawieniu bez rozpoznania, także wtedy, gdy uprzednio została przyjęta do rozpoznania (art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. oraz art. 429 § 1 k.p.k.).

Treść art. 530 § 2 k.p.k. wskazuje, że jednym z powodów pozostawienia kasacji bez rozpoznania są sytuacje wymienione w art. 429 § 1 k.p.k. - tj. wniesienie środka zaskarżenia po terminie lub przez osobę nieuprawnioną albo jeżeli środek ten jest niedopuszczalny z mocy ustawy. W rozważanej sprawie powodem

pozostawienia kasacji bez rozpoznania jest to, że wniesiona ona została przez osobę nieuprawnioną.

Zgodnie z art. 520 § 1 k.p.k. do wniesienia kasacji uprawnione są strony, w tym pokrzywdzony występujący w charakterze oskarżyciela subsydiarnego (art. 55 § 1 k.p.k.).

Definicję podmiotu pokrzywdzonego przestępstwem zawiera przepis art. 49 § 1 i 2 k.p.k., który stanowi, że jest nim osoba fizyczna lub prawna albo też instytucja państwowa, samorządowa lub społeczna, choćby nie miała osobowość prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Owa bezpośredniość pokrzywdzenia zachodzi wówczas, gdy pomiędzy czynem zawierającym przedmiotowe znamiona przestępstwa, a naruszeniem dobra danego podmiotu nie ma ogniw pośrednich (zob. m.in. wyrok SN z 7 kwietnia 2016 r., IV KK 363/15; postanowienie SN z 2 czerwca 2020 r., II KK 104/20; wyrok SN z 10 lutego 2022 r. V KK 543/21).

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, że żadne dobro prawne Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" nie zostało naruszone wskutek odmowy udostępnienia informacji dotyczącej działań innego podmiotu. Jak słusznie wskazał w motywach pisemnych Sąd odwoławczy, art. 23 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej nie chroni dóbr o charakterze indywidualnym przysługujących określonym podmiotom. Oznacza to, że zachowanie polegające na nieudostępnieniu informacji publicznej, stypizowane w przepisie art. 23 cyt. ustawy, nie narusza bezpośrednio dobra prawnego konkretnej osoby lub podmiotu. Dobro prawne chronione tym przepisem ma bowiem charakter ogólnospołeczny i jest nim transparentność oraz jawność życia publicznego. Występek z art. 23 cyt. ustawy ma charakter bezskutkowy (formalny), a czyn polega na zaniechaniu podmiotu zobowiązanego. Jednocześnie za sprawy publiczne nie można uznać spraw dotyczących wyłącznie sfery prywatnej określonej osoby lub podmiotu niebędącego organem władzy publicznej ani podmiotem wykonującym zadania publiczne. Czyn ten jest przestępstwem nie mającym pokrzywdzonego.

Tym samym w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Warszawie zasadnie stwierdził, że Stowarzyszenie „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" nie jest pokrzywdzonym, a tym samym nie może być oskarżycielem subsydiarnym i w konsekwencji uchylił wyrok Sądu I instancji i umorzył postępowanie.

Skoro zatem Stowarzyszenie „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" nie było pokrzywdzonym, to jako podmiot niebędący stroną postępowania nie było uprawnione do wniesienia kasacji w niniejszej sprawie. Nie miało ono bowiem bezpośredniego interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku Sądu Okręgowego. Brak *gravamen* odbierał zatem skarżącemu pełnomocnikowi legitymację do wniesienia, będącego przedmiotem rozpoznania, nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Kasacja w tym zakresie nie podlegała, więc merytorycznemu rozpoznaniu. W tej sytuacji należało odmówić przyjęcia kasacji jako pochodzącej od osoby nieuprawnionej.

Wobec zgłoszenia żądania przez obrońcę oskarżonej, zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637 § 1 k.p.k. i art. 637a k.p.k. przy uwzględnieniu art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., zasądzono na rzecz Lidii Doroty Kochanowicz-Mańk od Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" koszty udziału jej obrońcy w postępowaniu kasacyjnym. Uzasadniając wysokość przyznanej kwoty należy wskazać, że zastępstwo procesowe oskarżonej w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, sprowadzało się do sporządzenia i wniesienia przez ustanowionego obrońcę odpowiedzi na kasację pełnomocnika Stowarzyszenia „Sieć Obywatelska Watchdog Polska." Nie ulega natomiast wątpliwości, iż do uzasadnionych wydatków stron (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.) należą koszty zastępstwa adwokackiego powstałe w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na kasację. Taka aktywność obrońcy jest czynnością najbardziej zbliżoną do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji (zob. m.in. postanowienie SN z 26 czerwca 2019 r., IV KK 372/18; postanowienie SN z 29 lipca 2021 r., I KK 178/20; postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., III KK 412/22), a zatem wysokość należności z tytułu zwrotu kosztów obrony z wyboru przed Sądem Najwyższym, o których orzeczono w pkt III postanowienia, oparto o przepis § 11 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964 z późn. zm.).

Jednocześnie na podstawie art. 637 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., Sąd Najwyższy obciążył Stowarzyszenie „Sieć Obywatelska Watchdog Polska" kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

SĄD NAJWYŻSZY - K 2

SSN Paweł Bucoń

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność:
Kierownik Sekretariatu Wydziału II
Izby Karnej S.N.
II Wydział Izby Karnej
Sądu Najwyższego
Weronika Woźniak
starszy sekretarz sądowy

SĄD NAJWYŻSZY
Plac Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa
Izba Karna

OPŁATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Pocztą Polską S.A.
ID nr 614537/W

II KK 209/23
(Data nad. 2026-10-09)

R *00559007730513906860*

POLECONA - E

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska
ul. Szpitalna 5/5
00-031 Warszawa

12.10.2026 r.